

Status & ontwikkeling van producentenverantwoordelijkheid

HVC Congres - deelsessie

Jochem Ballot (manager grondstofstromen)
10 oktober 2025

hvc.
energie en hergebruik

Opbouw

1. Wat zijn UPV's en waarom?
2. Welke UPV's bestaan in NL?
3. Beschouwing ontwikkeling UPV's
4. Status recente/nieuwe UPV's: PBD, matrassen, textiel, luiers
5. Voor- en nadelen huidige opzet UPV's
6. Doorontwikkeling: UPV 2.0
7. Rol gemeenten, HVC & NVRD in UPV's

wat is een UPV?

UPV = Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid
Engels: Extended Producer Responsibility (EPR)

UPV hanteert verschillende beleidsinstrumenten om producenten (financieel en vaak organisatorisch) verantwoordelijk te maken voor de milieu-impact van hun producten die zij in Nederland in de handel brengen, gedurende de hele levenscyclus van deze producten

Stukje UPV-geschiedenis:

- Begon in 1990 in Zweden,
- Rapport van Thomas Lindhqvist met term "uitgebreide producentenverantwoordelijkheid".
- UPV-principe verspreidde zich internationaal
- een sleutelstrategie voor bevorderen van duurzaam afvalbeheer en circulaire economie

welke UPV's bestaan er in Nederland?

Meest voorkomende UPV-instrumenten:

- inzamelings- of recyclingdoelstellingen
- heffingen in de consumentenprijs
- statiegeldsystemen

Vrijwillig of verplicht,

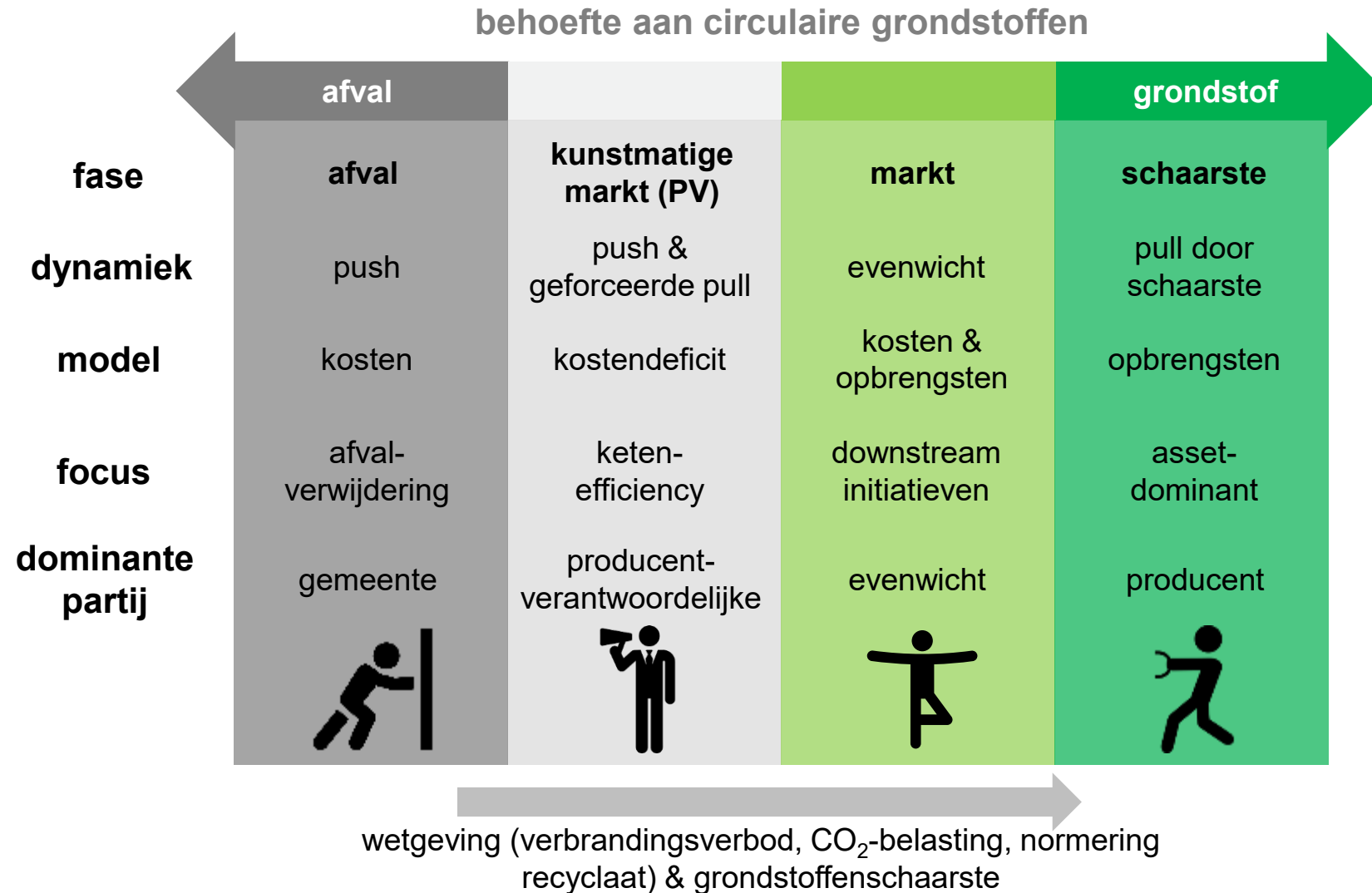
Wel/geen algemeen verbindend verklaring (AVV)

... en diverse UPV's in ontwikkeling, o.a. voor:
luiers / incontinentiemateriaal & (groot) meubilair

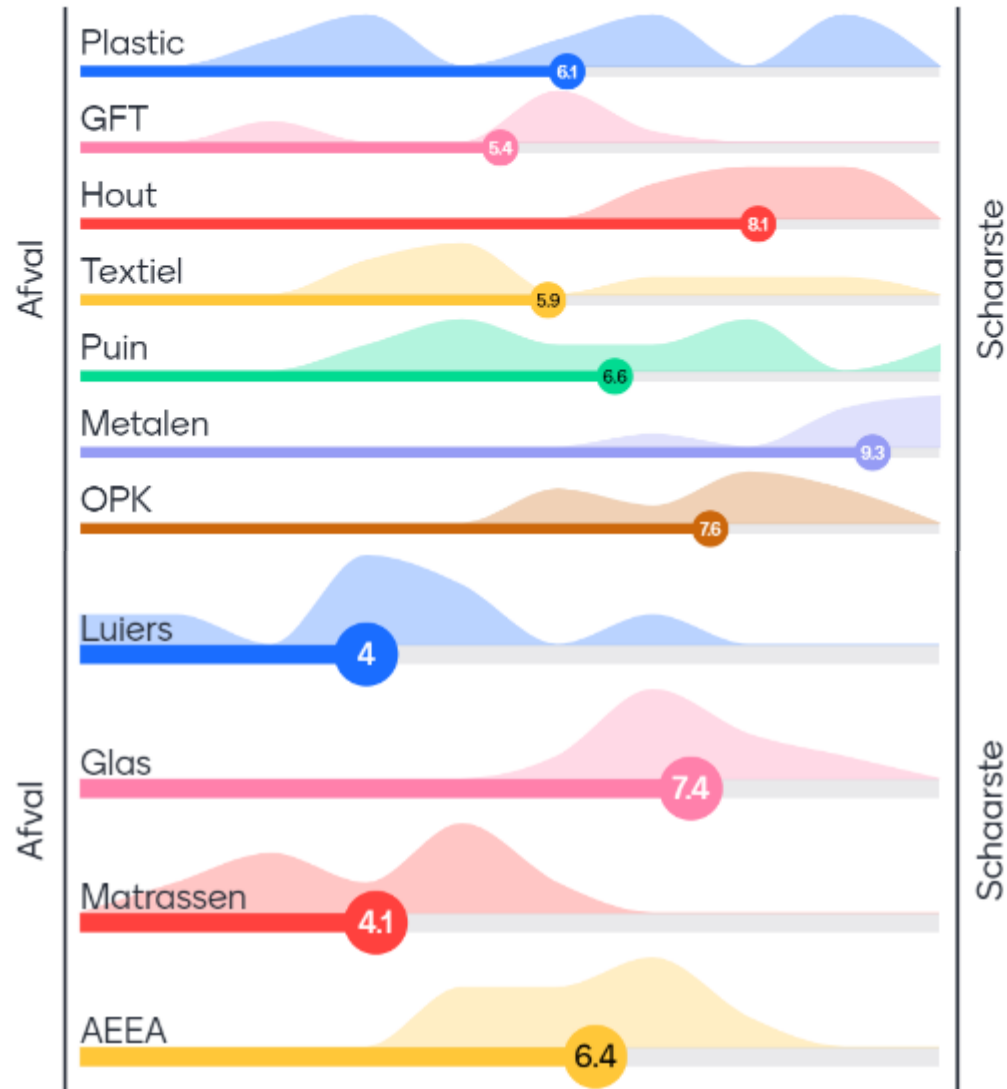

Bron: afvalcirculair.nl

vier fases in transitie naar een circulaire economie.

beschouwing marktontwikkeling per stroom.

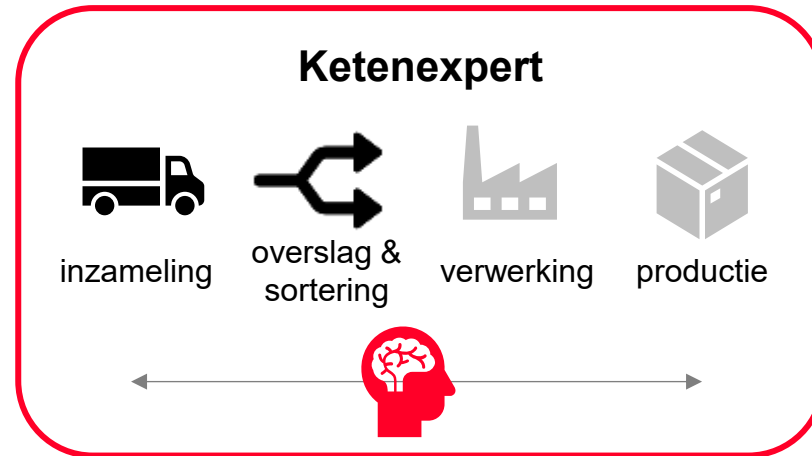
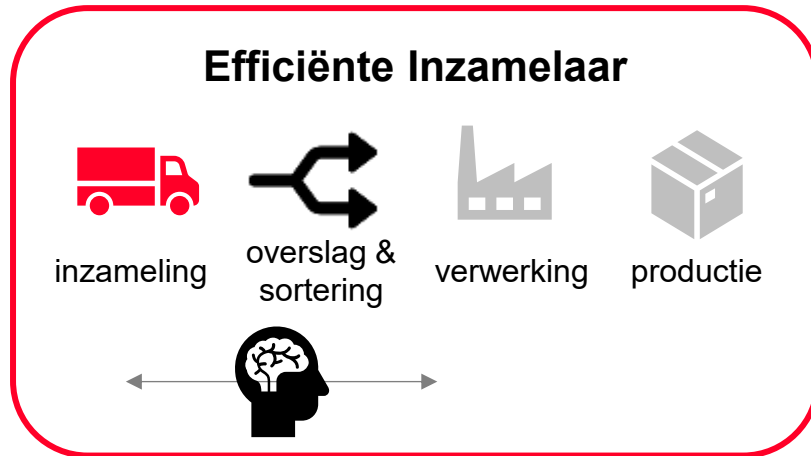

Schatting toekomstbeeld:

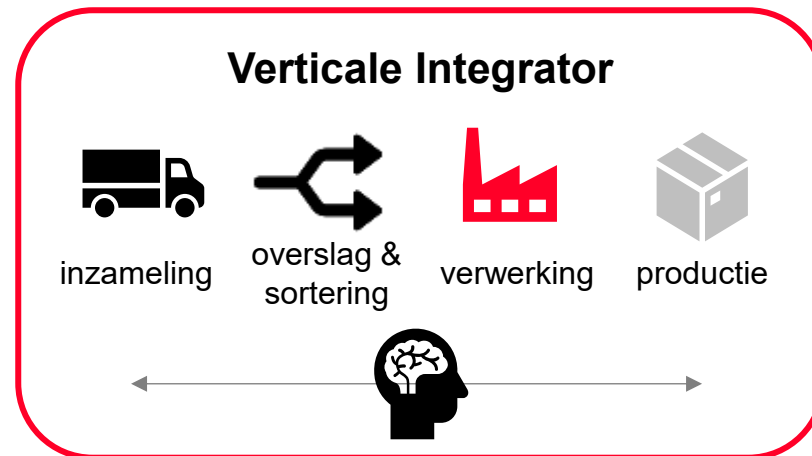
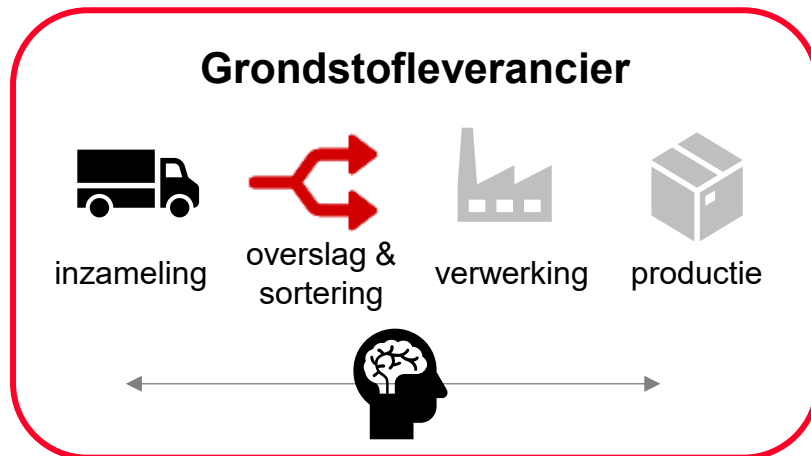
('Wisdom of the crowd')

- Stromen richting marktwerking / balans: *glas, OPK, hout, GFT, metalen & AEEA*
- Stromen (blijvend) richting UPV-systeem: *textiel, luiers & matrassen*
- Twijfel over toekomstige marktwerking bij: *plastics & puin*

door UPV verandert rol HVC / inzamelaar.

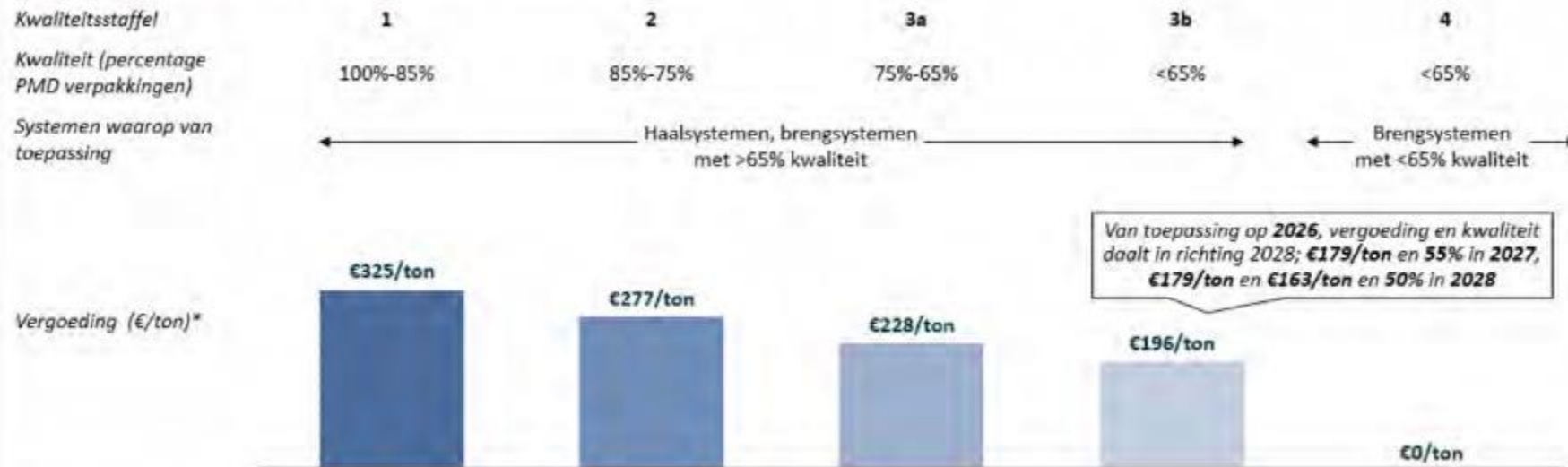
- = onderdeel HVC rol, relatieve nadruk t.o.v. andere rollen
- = onderdeel van HVC rol
- = geen onderdeel van HVC rol

update UPV verpakkingen.

- Nieuwe afspraken tussen gemeenten en Verpact per 1/1/2026
- Grootste wijziging: geen afkeur meer!
 - Wel: staffel voor vergoedingen o.b.v. percentage stoorstoffen
 - Veel metingen nodig (sorteeranalyses van monsters)
 - percentage afkeur \neq percentage stoorstoffen
- Uitfasering van brengvoorzieningen (verzamelcontainers bij hoogbouw)
Hiermee hoogbouw meer richting nascheiding.

Kwaliteitsstaffel inzamelvergoeding bronscheiding

* Euro's zijn afgerond

update UPV matrassen.

- Aantal afgedankte matrassen per jaar: 1.580.000 – 1.975.000 stuks (bron: RH-DHV)
- Vrijwillige UPV door beddenproducenten opgezet. AVV per 1 januari 2022 tot 31 oktober 2026
- Uitvoeringsorganisatie namens producenten: Matras Recycling Nederland
- Per 2024 voor gemeenten 100% dekking van kosten (containerhuur, transport & verwerking)
- Gemeenten hebben vrije keuze voor recycler: Retourmatras of Matras Recycling Nederland.

Doelstelling: In 2028 wordt 75% van in de handel gebrachte matrassen gerecycled.

Uitdagingen:

- Verwerkers nog niet geaccrediteerd. Verschillen in wijze acceptatie, verwerking, voorraad beheer & afzet.
- Alleen cijfers van het totaal aantal geaccepteerde matrassen voor recycling (inzamelpercentage)
- Het recyclingpercentage is tot op heden onduidelijk

update UPV textiel.

- Verplichte UPV per 1 juli 2023. Doelstellingen en rapportageverplichting per 2025
- Drie producenten organisaties, geen AVV
- Gesprekspartners: NVRD/VNG, Branchevereniging Kringloopbedrijven (BKN) en Vereniging Herwinning Textiel (VHT)

Doelstelling: in 2025 minimaal 50% van op markt gebrachte textiel gerecycled

- minimaal 30% hergebruik (waarvan 10% in Nederland)
- van het gerecyclede deel wordt 25% vezel-tot-vezel gerecycled

Uitdagingen

- Gebrekkige samenwerking producentenorganisaties, VHT-leden uit overleg
- Ketenvergoedingen in 2025 niet dekkend en nog onduidelijk voor 2026
- Doelstellingen vrijwel onhaalbaar: door lastige marktsituatie, slechte kwaliteit textiel en te weinig verwerkingscapaciteit voor 'vezel tot vezel'.

Op de markt gebracht

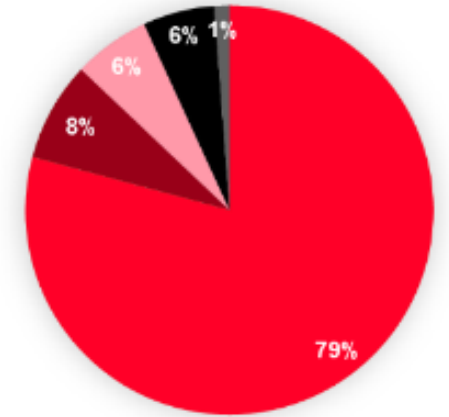

hergebruikt

hvc.

update ontwikkeling UPV luiers.

Samenstelling babyluier

■ Fecaliën & urine ■ SAP ■ Plastics ■ Fluff/pulp ■ Overig

Bron: Tauw [2021]

EcoDesign
aan voorkant
UPV aan
achterkant

Concept doelstellingen voor UPV luiers:

- Recycledoelstelling: 12,5% in 2027, 25% vanaf 2032
- Recycling kunststoffen in luiers: 5% in 2027, 10% vanaf 2032
- (Inzameldoelstelling wel in advies Tauw, nu niet opgenomen)

uitdagingen bij huidige opzet UPV's

- De vervuiler betaalt > De **vervuiler bepaalt** ...
- Geen duidelijk **proces bij geschillen** (geen escalatie-mogelijkheden)
- Gebrek aan harde **sancties** bij niet behalen doelstellingen
- Vergoedingen lang **niet altijd kostendekkend** voor inspanningen van gemeenten
- Verschil in **rollen en scope**:
 - Producentenorganisaties vaak eenzijdige focus, gemeenten brede maatschappelijk belang in afvalbeheer

Toekomstvisie: UPV 2.0

- Gestuurd vanuit Rijk, werkgroep RWS
 - Gesproken met producentenorganisaties (PRO's), (belangenbehartigers van) inzamelaars en verwerkers, (belangenbehartigers van) gemeenten, wetenschappers en ngo's
- Twee thema's belangrijk (ook aangenomen moties):
 - de **rol van gemeenten** bij UPV's: verduidelijken (juridische) rolverdeling
 - de mogelijkheid om (sterkere) **prikkels** in UPV-systemen in te bouwen **richting circulariteit**, met name de 'hogere' circulaire activiteiten zoals hergebruik en reparatie
- Vervolgtraject:

Wat is impact van UPV voor gemeenten?

- **Toename complexiteit** voor omgang met UPV-systemen binnen de gemeentegrenzen: verschillende producentenorganisaties met ieder eigen aanpak en wensen m.b.t. gebruik van openbare ruimte.
- **Toename financiële belangen.** Vergoedingen uit UPV-systemen steeds grotere invloed op afvalstoffenheffing. Grotere afhankelijkheid van gemeenten voor deze vergoedingen.
- Voor **communicatie richting inwoners** informatie-uitwisseling met producentenorganisaties nodig. Inwoners willen meer weten en leggen lat voor circulaire economie hoger.
- Belang van **centrale regie en coördinatie** steeds belangrijker om te sturen op uniforme afspraken, kostendekkende vergoedingen en meer samenwerking.

Rol gemeenten, HVC & NVRD in UPV's

Waar ligt de behoefte bij HVC-gemeenten?

hvc.

energie en hergebruik

